

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas I. De Objecto materiali justitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

RESPONDETUR Communiter. Negando, quod iustitia elicitive moderetur iram; vel nimium amorem pecuniæ; sed solum imperative; elicitive autem liberalitas, moderaturve amorem pecuniæ, &c.

INSTAT 1. Vsq. Si nimium amorem pecuniæ, ne committatur iniustitia, moderatur liberalitas; idem omnino sequetur incommodum. Nam liberalitas est pars potestativa iustitiæ; quia est ad alterum, & ita non debet versari circa passiones; sed circa operationes; ut de omnibus partibus iustitiæ dicit S. Thomas.

RESPONDETUR. Supponendo ex doctrinâ S. Thomæ 22. q. 118. quod Avaritia importet immoderantiam aliquam circa divitias dupliciter. Uno modo immediate circa ipsam acceptionem, & conservationem divitiarum; in quantum scilicet, aliquis acquirit pecuniam ultra debitum, alicui furripendo, vel retinendo; & sic opponitur iustitiæ. Alio modo importat immoderantiam circa interiores affectiones divitiarum; puta, cum quis nimis amat, vel desiderat divitias, aut nimis delectatur in iis, etiam si nolit rapere aliena; & hoc modo Avaritia opponitur liberalitati; ipsa autem liberalitas ex eodem S. Thomæ q. 117. a. 6. in Corpore, dupliciter adhuc spectari potest. Primo secundum id, ad quod per se tendit: scilicet, ad ordinandam propriam affectionem circa possessionem pecuniarum, & usum. Secundo, potest spectari liberalitas secundum id, secundum quod ordinatur ad aliquod bonum ex consequenti: quia scilicet, si homo non est amativus pecuniæ, sequitur, quod de facili utatur eâ, & ad seipsum, & ad utilitatem aliorum. Qua doctrina S. Thomæ supposita.

RESPONDETUR. Quod liberalitas secundum id, quod ex consequenti importat, sit pars potestativa iustitiæ; sicque est virtus ad alterum, versaturque circa operationes, licet secundum id, quod dicit per se primo, & ad quod, vel maxime in omni virtute attendendum est, versetur circa passiones: quia circa temperandum nimium amorem habendi.

INSTAT 2. Vsq. Illum amorem nimium pecuniæ debet moderari non liberalitas, sed iustitia: siquidem sine affectu liberalitatis potest aliquis servare iustitiam, & ad hunc finem nimium pecuniæ amorem moderari.

RESPONDETUR. Sine affectu liberalitatis, quam ex consequenti importat liberalitas, potest esse iustitia, sed non sine affectu, quem primo per se intendit liberalitas; qui est moderatus amor pecuniæ: sine quo, in circumstantia, trahentis amoris in oppositum, esse non potest iustitiæ; moderando illum amorem, non elicitive, sed imperative.

INSTAT 3. Nulla est virtus, quæ non habeat opus bonum, quod per se respiciat: quomodo

ergo non omnes virtutes erunt circa actiones, sed aliquæ circa Passiones?

RESPONDETUR. Omnem virtutem esse circa actionem, per actionem intelligendo etiam refrenationem eorum affectuum, qui nobis cum brutis communes sunt, sed non omnis virtus, erit circa actionem, nomine actionis intelligendo moderationem motuum voluntatis, competentium non nisi appetitui, prout rationalis est.

Quod si dantur virtutes, quæ versantur non nisi circa moderationem talium motuum, dabuntur hoc ipso virtutes, quæ non versantur circa passiones.

OBJECIT 3. Vsq. Auctoritatem Arist. ex 2. Eth. c. 3. *Moralis namque virtus circa voluptates, doloresque versatur.* Quod autem non agat ibi Arist. de voluptate & dolore consequenti, quæ se habeant per modum effectus, ex antecedentibus colligitur. *Ob voluntatem enim res, inquit, improbas agimus, ob dolorem verò res posthabemus honestas.*

RESPONDETUR. Duplices esse tristitias & voluptates. Quasdam quidem, quæ passiones sunt, versanturque circa sensibilia; circa has si versaretur omnis virtus, hoc ipso omnis virtus versaretur, circa voluptates & tristitias; sed nego circa sic sumptas voluptates & tristitias debere versari omnem virtutem: cum expressè Arist. 2. Eth. c. 7. Fortitudinî assignet pro objecto timores & audacias, non autem voluptates & tristitias, quas assignat temperantiæ. Aliæ autem sunt tristitiæ & voluptates innexæ honestis actionibus, licet ad illarum honestatem, non nisi appetitus intellectualis se extendere possit. Hanc voluptatem expressit Philosoph. 1. Eth. cap. 8. *Non est iustus, qui non gaudet iustis operationibus,* quæ ipsa duo, licet sint non nisi effectus consequens operationem moralem; possunt tamen præire in intentione, movereque suo modo, ad positionem moralis actionis. Sed inde non sequitur, omnem virtutem moralem, versari circa passiones.

Directè ergo ad Arist. dici potest. Omnem virtutem moralem versari, vel circa primi generis; vel circa secundi generis voluptates & iustitias. Sed versando circa has secundi generis, non sequitur quod versetur circa passiones. Quod autem huius secundi generis admiserit Arist. voluptates, colligitur ex 1. Eth. c. 8. Præterea, si virtutes sunt circa actiones atque affectus, omnem verò affectum & actionem, voluptas sequitur aut dolor: Virtus ob id ipsum circa voluptates doloresque versatur.

Alia Methodo, Respondet citatus Valentia, Quod omnis virtus versetur circa voluptates & tristitias, non tanquam circa materiam propriam, redigendo illas ad mediocritatem, sed

cas vincendo, tanquam impedimenta sui recti operis, quod præstare potest per alias à se virtutes.

Sub finem attingenda adhuc est doctrina Valg. quam habet, d. 85. n. 19. qui ait. Quamvis iustitia sit ad alterum, & respiciat bonum ad alterum, secundum rationem specificam illius, hoc non obstat, quo minus secundum eandem peculiarem & specificam rationem, respiciat aliquam passionem quam moderetur. Sed huic doctrinæ per hoc principium satisfieri potest. Quia quæcunque est ratio & taxa, quæ ostendat multiplicari virtutes, eadem ostendet non posse includi intra eandem virtutem moralem moderationem passionis, directe à se ponendam, & prosecutionem honestatis, nihil sensibile includentis.

Punctum Difficultatis 2.

Quodnam sit Objectum materiale Iustitiæ?

Iccet interdum pro eodem sumantur, Actio & Operatio, quod etiam notant Auctores ad 2. Eth. c. 6. Unde & in communi usu, bene dicitur, dari actiones immanentes, & dari operationes immanentes, interdum tamen non sumuntur pro eodem: dicimus enim tres v. g. operationes intellectus, sunt objectum Logicæ, & non dicimus tres actiones. Cæterum pro præfenti operatio & actio externa, pro eodem sumuntur. Sicut enim operatio, ex vi vocis videtur aliquid operari, & elaborare extra se, ita & actio externa: quæ ideo appellatur actio externa: quia ordinatur ad alterum; alter autem, externum est quid. Unde actio externa est, per quam venit in communionem vitæ, hoc est, v. g. restitutio, traditio, emptio, &c. *Hoc posito*

DICENDUM est. *Actiones externas esse objectum materiale proximum iustitiæ.* Conclusio continet plures partes. Primam, quod actiones externæ sunt objectum. Secundam, quod materiale. Tertiam, quod proximum.

Quoad Primam Partem. Probatur. Auct. S. Thomæ hic q. 58. a. 8. quæ respicit Auctoritatem Arist. 5. Eth. 1. Ubi agens de iustitia particulari, ejusque speciebus, meminit æquivalenter actionum externarum: quia meminit actionum, quibus venit in communionem vitæ. Unde dicit, *Iustitiæ particularis, jurisque ejus, quod ad ipsam attinet, una species est, quæ in distributionibus aut honoris, aut pecuniarum, aut cæterarum rerum consistit &c.* Altera quæ in commercio hominum versatur.

PROBATUR 2. Ratione desumpta ex S. Thomæ citato. Vera est hæc propositio. Omne rectificabile per rationem, est objectum virtutis moralis, ut docet Arist. 2. Eth. c. 2. & 6. Ergo & aliquod rectificabile est objectum vir-

tutis moralis. Sed actiones externæ sunt rectificabiles per rationem. Ergo & illæ sunt objectum virtutis moralis, sed, non fortitudinis, nec temperantiæ: quia hæc versantur circa passionem. Ergo, sunt objectum iustitiæ. Hæc ratio S. Thomæ, proponi sic aliter potest.

Actio externa, quæ venit in communionem vitæ, qualis est datio, acceptio, emptio, venditio &c. similes, possunt bene vel malè fieri, ut probat experientia. Fundaturque ulterius hæc propositio in hoc principio: Quia, si hæc actiones semper bene fierent, non daretur furtum, seu acceptio mala. Si etiam semper malè fierent, restituens alienum, operaretur contra rationem, vel etiam is, qui non raperet alienum. Ergo eadem actiones possunt esse objectum alicujus virtutis. Probatur Conf. Quia si actiones, quæ possunt bene vel malè fieri, non essent objectum alicujus virtutis: hoc ipso non possent bene fieri: si enim bene fierent, bonum redderent facientem, sed si non essent objectum alicujus virtutis, bonum non redderent facientem; aliàs daretur ratio formalis virtutis sine virtute. Quod si hæc actiones sunt objectum alicujus virtutis. Ergo, sunt vel maximè objectum iustitiæ: quia fortitudo, & temperantia, nec emit, nec vendit. Confirmatur. Tum quia. Actio, quæ potest bene fieri, cum posset fieri malè, est objectum alicujus virtutis. Actio externa potest benè fieri, cum posset fieri malè. Ergo, actio externa est objectum alicujus virtutis. Minor probatur: quia si actio externa non posset benè fieri. Ergo, ex contradiatoriis utrumque esset falsum: falsa enim esset hæc propositio, furans benè facit, est enim dissonum naturæ rationali furari; falsa etiam esset hæc propositio. Non furans benè facit: quia actio externa quæ venit in communionem vitæ, qualis est actio non furandi, bonitatem nullam participat, nec benè fieri potest. Major probatur. Tum quia. Vel per virtutem posset benè fieri, vel sine virtute; si per virtutem, habetur intentum; si sine virtute. Ergo, & sine virtute & cum virtute: sine virtute ut tu dicis, cum virtute, ut probo. Quia cum virtute fieri nihil aliud est, quam benè fieri, ut ostendit inductio fundata in hoc principio: Quia fieri virtuosè, non est aliquid realiter super additum ipsi benè fieri. Ergo, si benè fit sine virtute, benè fit cum virtute. Cum virtus sit ipsum benè fieri, quod tunc habetur. Et hæc dicta sunt ad probandum, quod actio externa sit objectum alicujus virtutis. Postea, subsumitur: Sed non est objectum alicujus alius virtutis moralis cardinalis, quàm iustitiæ, quod probatur. Quia sola iustitia est virtus ad alterum, ut supra probatum. Ergo. Actio externa, solius illius, erit objectum:

* C 3

quia

R. P.
TH. MILOD
J. J. J. J. J.
Tom 3. e. 4.
D. VI
G

quia ipsa etiam dicit, esse ad alterum. Idem Subsumptum inductio virtutum reliquarum ostendit, quæ non attendunt ad actiones externas, ut commutationes venditiones &c. similia.

PROBATUR 3. Passiones sunt objectum virtutis. Ergo & actiones externæ erunt objectum virtutis. Sed non alius, quam iustitiæ. Ergo. Antecedens probatur: quia aliàs nulla esset fortitudo, nulla temperantia: non haberent enim materiam, cui conjungerent suum formale; nemoque beneficus Passionibus uteretur: quia hoc ipso illæ essent objectum materiale virtutis: sicut operationes intellectus, quia illis conjungitur formale Logicæ, sunt objectum materiale Logicæ. Consequentia iisdem rationibus probatur. Quia aliàs nulla esset virtus versans circa actiones externas: non enim essent materia, cui conjungeret suum formale aliqua virtus; nemoque bonam poneret actionem externam; aliàs hoc ipso essent illæ actiones objectum virtutis. Non potest autem dici neminem posse ponere actionem externam bonam, aliàs utraque contradictoria moralis falsa esset, ut urgebatur supra; reddensque alienum, non operaretur bene. Subsumptum principale probatur. Quia universali divisione, motus voluntatis dividuntur in motus ad alterum, & in motus in ordine ad se. Ergo cum motus in ordine ad se, sive illi sint irascibilis, sive concupiscibilis sint objectum materiale fortitudinis & temperantiæ; motus ad alterum seu actiones externæ, debent spectare ad iustitiam: quia nulla est jam alia reperibilis cardinalis virtus spectans ad voluntatem, præter iustitiam; & tamen ex probatis etiam illæ debent spectare ad aliquam virtutem.

Quoad secundam Partem. Quod scilicet, actiones externæ, sint objectum materiale iustitiæ, probatur, ex proportionem ad materiam, ob quam aliquod objectum dicitur materiale. Quod enim se habet sicut materia, id, est indifferens, ut fiat bene vel male; sicut materia est indifferens ad formas; & sicut sine forma non est constitutum ens in certa specie sibi debita; ita & materiale objectum iustitiæ, sine formali iustitiæ non est in specie sibi debita. Jam autem, ut dixi, sic se habet actio externa.

Quoad Tertiam Partem. Quod scilicet, actiones externæ sint objectum immediatum. Ratio est; quia nullum potest immediatius assignari objectum, vel enim hoc esset actus imperans ipsam actionem externam, & hoc non. Tum quia, objectum materiale iustitiæ debet in omni actione iustitiali reperiri, quomodo enim esset sine sua materia: sicut alia etiam requirentia materiam, sine sua materia esse non possunt. Et tamen ponitur sæpe actio externa, sine ullo actu imperato, per solum directum. Tum quia. Hic quaeritur de materiali objecto necessario, & indispensabiliter requisito; tales autem non sunt actus illi imperantes: nam impossibili omni

imperio, solis venditionibus, & emptionibus, commutationibus, restitutionibus &c. sufficienter veniretur in communionem vitæ, æqualitasque conjungi illis posset requisita ad iustitiam. Non etiam objectum materiale immediatius iustitiæ, sunt ipsæ res. Tum quia. In habitibus, qui non relinquunt post se opus, & ad motus attendunt, operationes ipsæ, sunt objectum immediatum, mediatum verò objecta operationum. Sic v.g. Prudentia immediatè attendit ad operationes secundum rectæ rationis dictamen hic & nunc ponibiles; mediatè autem non nisi ad objecta illarum operationum. Fortitudo immediatè attendit ad resistantiam adversis, mediatè autem ad ipsa adversa. Logica attendit ad operationes intellectus, mediatè ad res ipsas, & sic de reliquis. Dixi, de habitibus non relinquentibus post se opus. Nam sutoria immediatè fortassis circa calcem versatur, & non nisi per attributionem circa factiones suendi. Tum quia, non nisi mediantibus actionibus externis, versatur iustitia circa ipsas res: non nisi enim mediante necessario datione centum, venit per centum in communionem vitæ. Ergo apparet immediatius ipsas actiones, esse objectum ejusdem.

Tum quia. Illud est immediatum objectum, cui conjungi potest immediatè ratio formalis iustitiæ. Sed tales sunt actiones externæ: quia ante positionem ipsarum rerum, jam ipsa datio, pro illo priori saltem rationis, habet formale iustitiæ.

Cum hoc tamen stat, quod etiam res ipsæ sint objectum, saltem remotum, iustitiæ. Ratio. Quia actio externa habet connexionem cum ipsis rebus. Ergo non poterit attingi, quin etiam suo modo attingatur ipsa res; & sic non potest habere quisquam volitionem reddendi equi, nisi ipsummet attingendo equum.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR 1. Volitio potius actionis externæ est objectum iustitiæ. Ergo, non actio externa. Anteced. probatur. Quia imprimis etiam volitio illa potest participare formale iustitiæ, haberi que ex motivo honestatis iustitialis. Ex altera parte per prius ponitur volitio actionis externæ, quàm actio externa. Accedit, quod talis sit antecessio, quæ antecedit volitio ipsam actionem externam; ut videatur sola formaliter posse primò per se participare honestatem iustitiæ. Quod probatur. Quia honestas primò per se iustitiæ, est honestas libera; sola autem volitio actionis externæ, est libera: quia sola est imperans; actus autem imperatus, non habet primò per se libertatem, est enim liber, ex suppositione imperii liberi. Ergo, nec primò per se honestatem.

RESPON-

RESPONDETUR Negando Antecedens. Probationes ex dictis solvuntur. Quia scilicet volitio illa, licet possit participare honestatem justitiam, & ex eo sit objectum justitiæ: quia tamen in illa non consistit, sed ordinatur ad actionem externam, ideo illa potius erit objectum justitiæ; præcipue, cum non tam attendatur justitiæ, quam ad id, ad quod sit applicatio. Volitio autem illa applicat ad actionem externam. Et sic ut v.g. in poenitentia, volitio imperans actum poenitendi, non primo per se intenditur, sed ipsa poenitentia; volitio ædificandi non primo per se intenditur, sed ædificatio; & sic de cæteris. Ita & in præfenti, primo per se intenditur actio externa. Et ceterè potest impossibile esse volitionem realem distinctam ab ipsa actione externa, quid deest justitiæ, ut non possit formare venditiones, commutationes &c. apparet ergo, non nisi reductivè hoc spectare ad justitiam. Actio etiam externa est per se libera, non hoc sensu. quasi non ex suppositione imperii sit libera, sed hoc sensu: quia per se non est ullo modo necessitata. Deinde non est necesse semper Rationem pro volitione acceptam, habere rationem actus imperati, consequenter poterit esse per se, immediate, sine ulla alia suppositione libera.

OBJICITUR 2. Res potius sunt objectum materiale: quia ipsa datio dicit ordinem, & nexum cum rebus, quæ dantur, in hisque ultimo consistit.

RESPONDETUR. Non sequitur pecuniam v.g. æquè primo immediate esse objectum justitiæ. Ratio, quia in assignando objecto justitiæ, non tantum est attendendum an æquè primo utrumque respondeat, sed primario ad hoc attendendum est, an æquè primo & immediate participet, non dico æqualitatem, sed honestatem æqualitatis, virtus enim moralis, non ad æqualitatem præcisè physicam, sed ad æqualitatem moralem, adeoque involventem in se honestatem attendit. Honestatem autem res ipsæ non participant. Cæterum ad res magis attendit justitia quam Logica, quia eadem invariata manerent operationes Logica, si pro rebus, A. & B. substitueretur: non manerent autem eadem donationes, emptiones, restitutiones, si pro pecunia A. & B. restitueretur.

INSTABIS 1. Æqualitas afficit immediate res ipsas, non autem operationes externas. Quia ad centum debiti, nihil est æquale nisi centum, imò tota ratio justificandi datum & acceptum, est æqualitas rerum.

RESPONDETUR. Imprimis insistendo datæ solutioni; quod scilicet quidquid sit, an æqualitas Physica afficiat immediate res ipsas, falsum tamen est, quod æqualitas moralis seu honestas æqualitatis, immediate afficiat res ipsas.

Deinde ex alio principio solvitur idem argumentum. Negando antecedens; ad centum

autem debiti non est æquale centum utrumque, hinc si debitum sit centum, creditorque habeat centum; est tunc æqualitas Physica debiti & crediti, sed non æqualitas moralis: quia ad centum debiti non est æqualitas nisi centum solutionis, si autem est illic solutio, est actio externa, quæ ipsa est prior ipso centum dato, solaque participat honestatem, hinc sola, immediatum erit objectum.

INSTABIS 2. Illud est objectum justitiæ materiale immediatum, quod per se immediate participat æqualitatem justitiam: illud autem per se immediate participat æqualitatem justitiam, quod per se immediate participat æqualitatem, quam appetit creditor: nam æqualitas debitoris relativa est ad æqualitatem creditoris, æqualitas autem, quam appetit creditor, est æqualitas rerum, nempe ut si creditis centum, respondeatur per centum.

RESPONDETUR ex dictis, quod, illud per se participet æqualitatem justitiam, quod per se immediate participat æqualitatem, quam tanquam includentem rationem honestatis appetit creditor. Conc. Non inclusa hac honestate. Nego. Ratio, quia hic agitur de æqualitate includente rationem virtutis, quæ non habetur in ipsis rebus. Hinc, si aliquis prævidens, quod sibi aliquid non esset restituendum compensaret sibi: tunc debitor non teneretur jam ad æqualitatem Physicam, non poneret tamen moralem: unde etiam illi creditor objicere posset; non reddidisti mihi &c. similia.

Aliter eidem difficultati ex dictis satisficit. Quod scilicet creditor exigit æqualitatem rerum, non quomodocunque, sed redditarum, ubi involvitur redditio, quæ prior erit reddito, adeoque per prius participans rationem Formalem justitiæ. Per hoc etiam non negatur posse concedi, quod in prædicato æqualitatis attendatur ad prædicatum æqualitatis rerum, tanquam aliquid notius.

INSTABIS 3. Ergo saltem res, non erunt quidem objectum immediatum, saltem tamen erunt ultimum. Adeum modum, quo potentia immediate specificantur extrinsece ab actibus, ultimo ab objectis, à quibus vel ipsi actus specificantur.

RESPONDETUR. Si nomine ultimati objecti accipiat quodcunque tandem spectans ad aliquam virtutem, in quo definit motus illius, sic erunt ultimum objectum res. Si autem nomine ultimati objecti accipias, quod ultimo in se participiat honestatem, ita, ut antecedentes participationes honestatis ultimo in illa consistant, sic non sunt objectum ultimum res, quia illæ in se honestatem æqualitatis participatam non habent.

OBJICITUR 3. Justitia potius intendit æqualitatem inter personas: unde etiam iudex, qui est justitia animata, vult personas æquare. Er-

go, personæ potius & non operationes externæ, erunt objectum materiale justitiæ.

RESPONDETUR. Quod justitia potius intendat æqualitatem inter personas tanquam finem. Cui debetur æqualitas, non autem intendit æqualitatem inter personas tanquam finem Qui: & tamen nonnisi objectum, coincidit cum fine Qui. Hinc etiam Religio: quia habet Deum pro fine Cui, & actiones cultivas Dei pro fine Qui, fit, ut illæ sint objectum Religionis, non verò Deus.

Paulò alter communiùs respondetur: quòd scil. justitia intendat æqualitatem inter personas non inducendo illam immediatè in ipsas personas, sed in actiones nonnisi illarum: ad eum modum, quo immediatè rectitudo Logica inducitur in operationes, non in ipsum intellectum.

DIFFICULTAS II.

De Objecto Formali Justitiæ.

TRACTATIO de Objecto formali justitiæ, sub ratione formalis certior est, uàm in aliis materiis; præcipuè habituum intellectualium. Triplex enim Ratio formalis in aliis materiis distinguitur. Ratio sub Qua formalis, hæc ordinariè dicitur esse abstractio, quæ locum in præsentia non habet: quia abstractio, sicut ipsa est de linea intellectuali, ita etià convenit nonnisi intellectualibus habitibus, justitia autem virtus moralis est; licet etiam in virtutibus moralibus reperiri suo modo possit v.g. in præsentia æquabilitas, æqualitatis ipsam honestatem, pro formali statuendo. Non habet etiam hic locum Ratio formalis, Quæ, prout condistincta à ratione formali Propter Quam: quia in habitibus virtutum, motivum proprium desumibile est, nonnisi ex ratione inclusa in ipsomet formali; & ita in Fide, ratio motiva, est veritas prima, quæ etiam est ratio formalis fidei, honestas item gubernandi se secundum dictamen hinc & nunc rectæ rationis, est & motivum & formale prudentiæ; sicque de reliquis, idemq; contingit, ut videre erit, in justitia.

DICENDUM est. *Formale justitiæ esse honestatem æqualitatis ad jus alterius.* Dico potius esse honestatem æqualitatis, quam æqualitatem: quia justitia etiam quoad suam rationem specificam, est virtus voluntatis; habetq; specificativum virtutis voluntatis, utpotè ejus species. Si habet rationem specificam virtutis voluntatis, habet rationem versantis circa objectum voluntatis: cum ergo non versetur circa utile, quia non versatur circa proprium, hinc, appellatur ab Aristotele, *bonum alienum*. Item cum non versetur circa jucundum, quia etiam hoc spectat ad virtutes moderatrices ut plurimum passionum, debet versari circa honestum: si debet versari circa honestum, debet hæc ratio ex-

primi, quia sicut species externa, prodit pulchritudinem, ita formale, prodere debet pulchritudinem virtutum, quæ stat in prosecutione honesti. Cumque æqualitas etiam in rebus suo modo reperitur, idque immediatè, nullo enim mediante centum est æquale ad centum, non reperitur autè nisi in operationibus honestas, debet fieri in objecto justitiæ formali mentio honestatis, ut ita magis proprium & circumscriptum ponatur formale justitiæ. Debet autem esse honestas æqualitatis, non qualiscunq; quia illa qualiscunq; non sufficit ad virtutem justitiæ: esse enim æqualem maximis, famâ, doctrinâ, elegantia corporis, divitiis &c. dicit honestatem æqualitatis, nec tamen quidquam justitiale importat. Ideo additur, quòd formale justitiæ non sit honestas æqualitatis quocunq; modo, sed honestas æqualitatis ad jus alterius.

PROBATUR I. Auctoritate Aristotelis 5. Ethicorum cap. 3. & sancti Thomæ. q. 58. art. 10. & II. Ubi adducit Auctoritatem Sancti Ambrosii. Lib. 1. de Officiis: *Justitia est, quæ unicuique, quod suum est tribuit, alienum non vendicat, utilitatem propriam negligit, ut communem æquitatem custodiat.* Ubi, ut vides, numeratis actibus justitiæ, tamen illarum centrum adeoque formale exprimit, æqualitatis custodiam.

PROBATUR 2. Argumento communi. Illud est objectum formale justitiæ, quod maximè intendit in suis actibus justitia, quodque illam sufficienter distinguit à reliquis omnibus; quæ Propositio probatur inductione in reliquis quibuscunq; habitibus: resolviturq; in hoc imprimis. Quia, quod maximè appetitur & intenditur ab habitu, illud est maximum bonum illius: sicut enim appetitus index est boni, quod appetitur; ita maximus appetitus, index est maximi boni. Jam autem in habitibus, maximum bonum, est objectum formale; sicut in composito maximum bonum, est forma, unde & sola appellatur ab Aristotele, Quod Quid. Resolvitur etiam in hoc. Quia in habitibus practicis, finis ultimus intrinsecus, & objectum formale, sunt idem, si sunt idem: Ergo cum id, quod maximè intendit in suis actibus justitia sit finis ultimus intrinsecus justitiæ, maximè enim finis ultimus intenditur, idem etiam, quod maximè appetit, & intendit suis actibus justitia, erit objectum formale ejusdem. Quod autem illud maximè intentum debeat etiam esse sufficienter distinctivum, ex proportionem ad formam Physicam deducitur, quæ universaliter res distinguere, id tamen non facit universaliter. Sed justitia in suis actibus maximè attendit ad æqualitatem ad jus alterius. Quod probat inductio, universaliter hanc Propositionem fundans; Nullus actus est justitiæ, qui æqualitatem ad jus alterius non importet. Ergo appa-